

УДК 378.14 + 378.24

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-63>**Наталія СЛИВКА,***orcid.org/0000-0001-5191-349X**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри сучасних практик викладання англійської мови
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна) nataliua, slyvka@gmail.com***Олена ЛАНСЬКИХ,***orcid.org/0000-0001-5338-8828**кандидат філософських наук,
старший викладач кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації
Черкаського державного технологічного університету
(Черкаси, Україна) olenalanskykh@gmail.com***Тетяна ДЕРНОВА,***orcid.org/0000-0002-3531-649X**старший викладач кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації
Черкаського державного технологічного університету
(Черкаси, Україна) dervouyidima@gmail.com*

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ БІЗНЕС-КУРСУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У межах сучасних трансформації суспільного світогляду в напрямі його прагматизації подекуди дуже розмите поняття педагогічної майстерності вимагає структуризації й категоризації – відповідно до наявного контексту глобалізації, що охопила всі рівні життя цивілізованого світу. Конкретизованим воно має бути й відповідно до наскрізної цифровізації освіти – згідно з тими адаптивними змінами, що є на часі, та того потенціалу, що відкривається з масовою інтеграцією засобів ІКТ в освітнє середовище. Мета статті полягає в тому, щоб цілісно та перспективно розглянути педагогічну майстерність викладання бізнес-курсу іноземної (англійської) мови в умовах цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Новизну дослідження становить те, що теоретично осмислено та узагальнено основи педагогічної майстерності як контекстно детермінованого концепту (історико-культурного, науково-технічного, ідейно-світоглядного, соціологічного тощо контекстів). Запропоновано візуалізовану систему рівнів педагогічної майстерності у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням. Парадигму базових чинників педагогічної майстерності під час викладання бізнес-курсу англійської мови склали віртуозне знання іноземної мови, максимально висока компетентність у спеціальності студентів, яким викладається курс іноземної мови (за професійним спрямуванням), педагогічний талант, мотивація та цілеспрямованість у власному професійному зростанні, індивідуальний стиль викладання, творчий підхід до подання матеріалу та взаємодії зі здобувачами вищої освіти. У векторі конкретизації поняття педагогічної майстерності також наведено низку пропозицій щодо підвищення педагогічної майстерності викладання бізнес-курсу англійської мови. Усі вони стосуються реалізації завдання давати студентам можливість здобувати реально цінні, актуальні, важливі конкретно для їхньої спеціальності знання з іноземної бізнес-мови, які б робили їх конкурентноспроможними на ринку праці за своєю спеціальністю одразу після закінчення навчання у ЗВО. А також забезпечити компетентне володіння різними платформами комунікації (онлайн та офлайн) з метою вирішення нагальних професійних завдань і розширення професійних компетентностей (для навчання впродовж життя). Саме такий прикладний бік розуміння педагогічної майстерності під час викладання бізнес-англійської у вищих вважаємо доцільним і своєчасним.

Ключові слова: педагогічна майстерність, іноземна мова, бізнес-курс англійської мови, вища освіта, цифровізація, іншомовне комунікативне середовище, ІКТ.

Nataliia SLYVKA,

orcid.org/0000-0001-5191-349X

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Modern English Teaching Practices

Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University

(Cherkasy, Ukraine) nataliya, slyvka@gmail.com

Olena LANSKYKH,

orcid.org/0000-0001-5338-8828

Candidate of Philosophical Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and International Communication

Cherkasy State Technological University Cherkasy

(Cherkasy, Ukraine) olenalanskykh@gmail.com

Tatiana DERNOVA,

orcid.org/0000-0002-3531-649X

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and International Communication

Cherkasy State Technological University Cherkasy

(Cherkasy, Ukraine) dernovyidima@gmail.com

PEDAGOGICAL EXCELLENCE IN TEACHING A BUSINESS ENGLISH COURSE IN THE CONTEXT OF MODERN DIGITALIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS

Within the framework of modern transformations of the social worldview in the direction of its pragmatization, the very vague notion of pedagogical excellence requires structuring and categorization – in accordance with the current context of globalization, which encompassed all levels of life of the civilized world. It must be concretized in accordance with the end-to-end digitalisation of education – in accordance with the adaptive changes that are taking place over time and the potential that opens up with the mass integration of ICT in the educational environment. The purpose of the article is to comprehensively and perspectively consider the pedagogical excellence of teaching a business course of a foreign (English) language in terms of digitalization of the educational process in higher education. The novelty of the study is that the foundations of pedagogical excellence as a contextually determined concept (historical-cultural, scientific-technical, ideological-ideological, sociological, etc. contexts) are theoretically understood and generalized. A visualized system of levels of pedagogical excellence in teaching a foreign professional language is proposed. The paradigm of basic factors of pedagogical excellence in teaching a business English course consists of masterly knowledge of a foreign language, the highest competence in the specialty of students (for whom a foreign language course (by professional direction) is taught). Other crucially important criteria are pedagogical talent, motivation and focus in their own professional growth, individual style teaching, creative approach to presenting material and interaction with higher education students. The vector of concretization of the concept of pedagogical excellence also contains a number of proposals for improving the pedagogical skills of teaching a business English course. All of them are related to the task of giving students the opportunity to acquire really valuable, relevant, important for their specialty knowledge of foreign business languages, which would make them competitive in the labor market in their specialty immediately after graduation. In addition, to provide competent possession of various communication platforms (online and offline) in order to solve urgent professional tasks and expand professional competencies (for lifelong learning). This is the applied side of understanding pedagogical excellence in teaching business English in universities, we consider appropriate and timely.

Key words: *pedagogical excellence, foreign language, business English course, higher education, digitalization, foreign language communication environment, ICT.*

Постановка проблеми. Під впливом глобалізації та з погляду побудови суспільства знань (англ. *the knowledge society*) освіта, зокрема аспекти навчання та викладання на рівні вищої школи, є об'єктом безпрецедентного інтересу, який виходить за межі національних кордонів (Esteves, 2008: 99-106). Розширення інформаційних можливостей та використання сучасних технологій у різних галузях науки посприяло досягненню сучасного якісно високого рівня розвитку освіти.

Водночас інтеграційні процеси, що супроводжують феномен глобалізації, сьогодні є наскрізними й торкаються різних сфер людського буття, зокрема, трансформують професійне середовище. Наявні трансформації, котрі детермінуються інтеграцією та інформатизацією суспільного життя, значно підвищують значення іноземних мов як інструмента комунікації зі світом: як у побутовому, так і професійному ракурсах. Світова економіка сьогодні є відкритою інтернаціональною

системою. Важливо, щоб здобувачі вищів мали змогу поєднувати опанування ділової англійської мови та ділову діяльність (у межах практичного освоєння академічних дисциплін). З іншого боку, будь-яка ділова діяльність у цифровізованому світі передбачає взаємодію з ІКТ. Основи ділової взаємодії з ІКТ засобами іноземної мови – це один із компетентнісних векторів на перетині іншомовної комунікативної компетентності та ІКТ-компетентності, що часто не береться до уваги сучасними викладачами бізнес-курсу англійської мови у ЗВО. Як наслідок, у здобувачів виникає певна компетентнісна прірва (англ. *learning gap*), що полягає у невмінні й нерозумінні того, як вести комунікацію англійською мовою з майбутніми іноземними партнерами, як налагоджувати вигідні ділові відносини й вести ділову комунікацію онлайн. Заповнити цю прогалину можна, максимально інтегрувавши цифрові засоби навчання до освітнього середовища ЗВО в межах вивчення бізнес курсу іноземної мови.

Цілі сталого розвитку України, ухвалені на основі цілей, що визначені ООН, містять пункт «забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх» (Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, 2019). Реалізувати це можна тільки за умови якісного вивчення іноземної мови на всіх етапах освітньої вертикалі – з акцентом, утім, саме на етапі професійної підготовки – у межах здобуття вищої освіти. Саме він традиційно є останнім у вивченні іноземної мови в межах здобуття формальної освіти. Підготовчим етапом до вивчення бізнес-курсу іноземної мови в ЗВО може бути спецкурс із варіативної складової шкільних програм, наприклад, «Іноземна мова у професійному самовизначенні». Значною проблемою, яку констатує МОН станом на 2019 рік, є те, що Україна – серед інших 32 неангломовних країн Європи – за рівнем знання населенням англійської мови перебуває на 28 місці з 32. Це є вагомим чинником втрати інтеграційного та розвиткового потенціалу держави, що пов'язано насамперед із незнанням англійської мови вузькокваліфікованими фахівцями, для яких сьогодні важливо не просто мати базу спілкування іноземною, але й знати основи бізнес-комунікації англійською як першою серед мов міжнародного спілкування.

До того ж суттєво, щоб бізнес-курс англійської мови не перетворювався на штучну компіляцію концептів «бізнес» та «англійська мова» (Geng, 2017: 322). Натомість теоретики та викладачі курсу, як його імплементатори, мають пропону-

вати здобувачам вищої освіти чітко таргетоване спеціалізоване навчання з продуманими навчальними планами та обов'язковим залученням засобів ІКТ. У такий спосіб глибоке знання предметів спеціалізації плюс ІКТ плюс ділова англійська мова результуватимуть у фундаментальний набір компетенцій для успішного індивідуального кар'єрного росту випускників ЗВО, а в перспективі – покращення економічного життя населення на національному й світовому рівнях.

Динамічному розвитку ІКТ в освіті сприяли карантинні обмеження в усьому світі. Питання ефективності використання ІКТ як інструмента навчання (під час очної взаємодії) чи як повноцінного освітнього середовища (під час дистанційної та змішаної форм навчання) залежить виключно від педагогічної майстерності викладача. Що необхідно чітко усвідомити зараз, то це те, що педагогічна майстерність ХХІ століття поза процесом цифровізації абсолютно немислима. Брак ІКТ-компетентності викладача ЗВО автоматично еквівалентний браку педагогічної майстерності.

Аналіз досліджень. М. Естеветс (2008: 99-106) пов'язує поняття педагогічної майстерності з такою манерою викладання дисциплін у вищій школі, що орієнтована на студента (англ. *student-centred teaching*). Це є першим кроком до створення сприятливого мікроклімату у взаємодії викладача й студентського колективу, а як наслідок – покращення мотивованості студентів і підвищення рівня їхніх навчальних досягнень (Esteves, 2008: 99). Водночас для формування педагогічної майстерності необхідні інвестиції в додаткову підготовку викладачів університетів у межах формальної післядипломної освіти – як підвищення рівня кваліфікації (Esteves, 2008: 99). Це все вимагає додаткового фінансування, що, як правило, відбувається з бюджету ЗВО або ж й самих викладачів. Проте в розумінні педагогічної майстерності як поняття динамічного й сильно детермінованого суспільними змінами, то в соціумі, що зазнає наскрізної цифровізації всіх сфер буття, такий формат підвищення педагогічної майстерності вважаємо абсолютно доречним. До того ж в умовах діджиталізації освітньої галузі багатьом викладачам, особливо старшого віку, украй необхідний супровід у пізнанні всіх тонкощів педагогічної взаємодії в ІКТ-середовищі.

Опорним у викладанні бізнес-курсу іноземної мови для педагогічно майстерного викладача має стати модель навчання на основі контенту (англ. *content based foreign language education*), що разом є найкращим інструментом досягнення кваліфікованого рівня знання мови студентами з

метою прикладного використання іноземної комунікації в майбутній професійній діяльності (Geng, 2017: 322). Сучасна література з теми доносить розуміння того, що педагогічна майстерність, хоч і проявляється безпосередньо в діяльності, однак виходить за її межі і не може бути обмежена високим рівнем розвитку спеціальної предметної майстерності. Суть педагогічної майстерності (англ. відповідник – *pedagogical excellence* – дослівно «досконалість») полягає також у самій особистості вчителя, здатності виявляти творчу ініціативу на основі власної системи цінностей. Для досягнення творчої досконалості необхідно оволодіти всіма складовими педагогічного потенціалу (Novak et al., 2021). Novak et al. (2021: 12-21) виокремлює чотири рівні педагогічної майстерності. Найвищим рівнем вважається творчий: назва говорить сама за себе. Основу педагогічної майстерності завжди складає не наслідування чужої чи традиційної системи викладання, а власна ініціатива викладача, який не боїться експериментувати, однак і експериментуючи, робить це на фундаменті власного педагогічного досвіду, переосмислення творчого досвіду колег і дозвано – аби в разі експериментальної невдачі це не позначилося негативно на підсумковому результаті, засвоєння студентами бізнес-курсу англійської.

У процесі дослідження вивчено низку методичних рекомендацій щодо особливостей викладання бізнес-курсу англійської мови у вищих навчальних закладах України та світу (Geng, 2017; Avsheniuk & Seminikhyna, 2020; Чаграк та ін., 2021; Li & Sun, 2021; Lu, 2021). Поряд з цим досліджено теоретико-методологічні основи та основи концепції педагогічної майстерності (Zeichner, 2018; Souto-Manning, 2019; Tomlinson et al., 2020), її складові та принципи. Опрацьовано також наукові джерела, що обґрунтовують необхідність викладати бізнес-англійську з якомога активнішим та різноплановим використанням цифрових засобів навчання.

Важливими є критерії педагогічної майстерності сучасного викладача (Novak et al., 2021: 12-21): 1) професійна компетентність (фахове знання свого предмета, постійний розвиток і пошук шляхів підвищення рівня знань у межах втілення концепту освіти впродовж життя); 2) педагогічна техніка (методика організації сприятливого педагогічного середовища); 3) гуманістична спрямованість (важлива для встановлення загального доброзичливого контакту зі здобувачами та для повноцінної реалізації триєдиної мети навчання); 4) цифрова компетентність (для навчання на основі й через ІКТ). У низці праць

брак педагогічної майстерності пояснюється тим, що випускники педагогічних спеціальностей навчаються в такому освітньому середовищі, що відірване від реальних потреб сучасних ЗВО («*teacher candidates are not classroom ready*» – Zeichner, 2018: 22).

Узагальнення літератури щодо наслідків цифровізації педагогічної роботи викладача бізнес-англійської для EFL-груп (з вивчення та використання англійської як додаткової мови в неангломовних країнах), а також визначення напрямів розвитку педагогічної досконалості в період цифровізації та дистанційного навчання через карантинні обмеження й інших екстремальні освітні умови (наприклад, стихійні лиха чи воєнний стан) вимагає акцентації на тому, що обираючи дидактичні електронні ресурси та методи їх застосування на заняттях з бізнес-англійської, педагогічно майстерний викладач має орієнтуватися на практичні результати ІКТ-взаємодії. Пріоритетними є такі навчальні здобутки в опанування іноземної мови, що знадобляться для ефективної інтеграції майбутніх фахівців у діловому середовищі (Чаграк та ін., 2021).

Мета статті – розглянути педагогічну майстерність викладання бізнес-курсу іноземної (англійської) мови в умовах цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Досягнення поставленої мети передбачає реалізацію низки дослідницьких завдань: 1) вивчити актуальну літературу з теми «педагогічна майстерність» викладача XXI століття; 2) визначити доміанти педагогічної майстерності й визначити, у яких моментах вони перетинаються з ІКТ-технологіями та як ІКТ-компетентність викладача може стимулювати його педагогічну майстерність, а з іншого боку, як брак навичок організації ІКТ-опосередкованого навчання впливає на досягнення освітніх цілей у суб'єктному освітньому просторі; 3) сформулювати рекомендації щодо трансформації підходів до формування та власне розуміння педагогічної майстерності під час викладання іноземної мови за професійним спрямуванням під впливом діджиталізації суспільної дійсності.

Виклад основного матеріалу. Отже, концепція Novak et al. (2021) про чотирирівневу ієрархічну структуру педагогічної майстерності була інтерпретована авторами поточної статті з метою категоризації рівнів педагогічної майстерності у викладанні саме бізнес-англійської в умовах цифровізації освітнього процесу (Рис. 1).

Опрацювавши літературу з теми та вивчивши тенденції на ринку праці і в освітньому процесі, автори статті пропонують декілька векто-

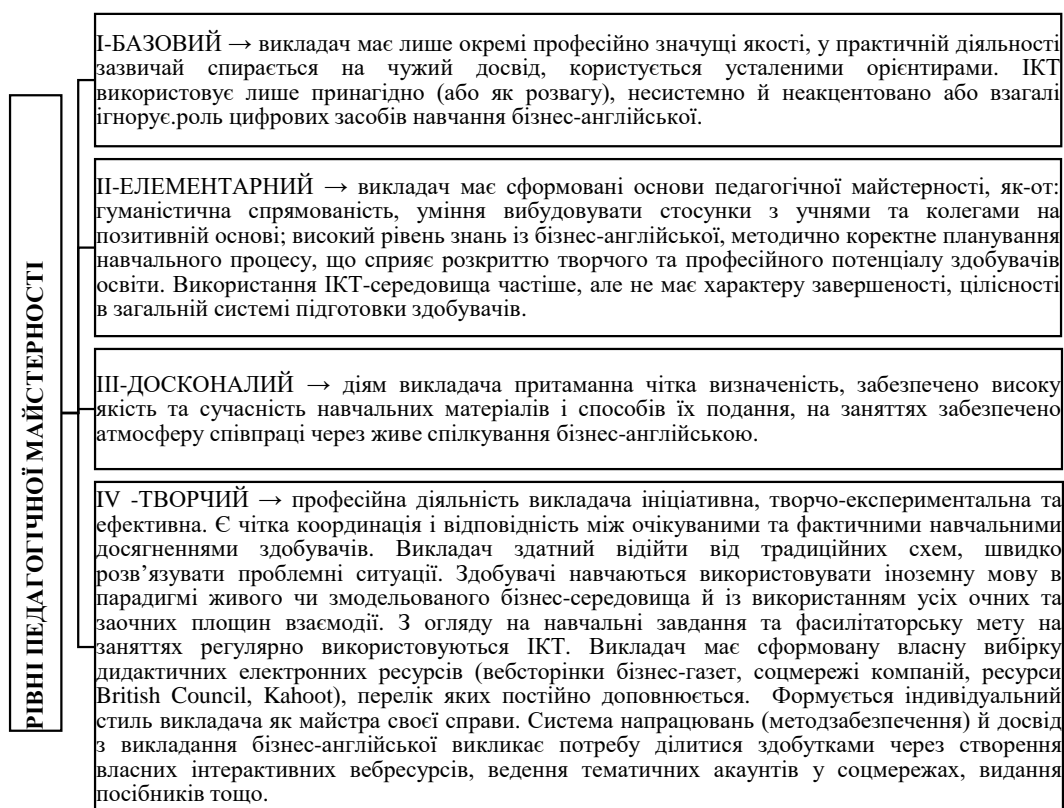

Рис. 1. Рівні педагогічної майстерності під час викладання бізнес-курсу англійської мови

Джерело: розроблено авторами на основі Novak et al. (2021)

рів реформування, які дадуть змогу пришвидшити досягнення викладачами бізнес-англійської досконалого та творчого рівнів викладання:

I. З глобалізацією економіки попит у суспільстві на фахівців, кваліфікованих у своїй вузькій галузі та компетентних в англомовному діловому комунікативному просторі, значно диверсифікувався. Швидкий розвиток інтернет-технологій і зростання інтерактивної економічної діяльності потребує великої кількості прикладних бізнес-талантів. Сучасні потреби економічного розвитку – це застосування інноваційних талантів ділової англійської мови. З глобальною економічною інтеграцією та пріоритетним розвитком регіональної економіки з потенціалом дистрибуції продуктів виробництва на глобальному ринку вимога якісного й перспективного (яке б випереджало потреби часу принаймні на десятиріччя) викладання англійської мови стає критичною та негайною до виконання. З цією метою автори статті пропонують введення обов'язкового підвищення кваліфікації для всіх викладачів бізнес-англійської з тим, аби вони могли набувати предметної компетентності в тій спеціалізації, де здобувачами є їхні майбутні студенти. Наприклад, педагогічно майстерний викладач бізнес-англійської

для юристів, економістів, лікарів, студентів транспортної ніші тощо не може пропонувати якісне освітнє середовище, якщо предметно компетентним буде лише в філологічній сфері. Поряд із тим необхідні додаткові післядипломні навчання щодо можливостей ІКТ для викладання іноземної мови за профспрямуванням.

II. Реалізація якісних трансформацій, викликаних контекстом часу та ініційованих урядами країн, де англійська не є державною, можлива виключно за умови адаптації всіх алгоритмів викладання курсу бізнес-англійської у вищих (назва навчальної дисципліни в освітньо-професійних програмах – «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)»). В Україні помітний брак чітких критеріїв щодо того, яким повинен бути викладач ЗВО. Наприклад, у Великій Британії *The Teaching Excellence and Student Outcomes Framework (TEF)* («Система педагогічної майстерності та результатів навчання студентів») є загальнонаціональною системою різнопланової оцінки роботи ЗВО, що запроваджена урядом (хоча там концепція подекуди наштовхнулася на опір різних сторін-учасників освітнього ринку, про це пише, зокрема, Tomlinson et al. (2020)). Вітчизняна «Концепція розвитку англійської в

університетах» (МОН, 2019) побудована почасти з урахуванням такої думки. Зокрема, Концепцією рекомендовано ЗВО внести «оцінювання якості викладання англійської мови» як окремий пункт у системі внутрішнього забезпечення якості освіти відповідного ЗВО. Пропоновано також НАЗЯВО надати цьому критерію обов'язковості в парадигмі зовнішньої системи забезпечення якості освітніх послуг. Метою такої новації є прагнення простимулювати, серед іншого, викладання у ЗВО фахових дисциплін англійською мовою. Це цілком на часі з огляду на щорічне зростання кількості здобувачів вищої освіти з іноземних країн, який, відповідно до даних Українського державного центру міжнародної освіти, 76548 осіб зі 155 країн світу. Бодай вибіркоче викладання дисциплін іноземною мовою, незалежно від національного складу академічних груп, може стати одним із варіантів розширення класичного однодисциплінного (а отже, обмеженого та від того менш ефективного) набуття іноземних комунікативних компетенцій.

Однак, на думку авторів статті, на етапі трансформацій і з огляду на деякий опір, який можуть становити таким тенденціям викладачі, часто знеохочені до змін (насамперед через труднощі, пов'язані з виходом із зони власного викладацького комфорту), незалежний контроль за викладанням бізнес-курсу іноземної мови має відбуватися на всіх рівнях. Саме зовнішній контроль та внутрішня ідейно-світоглядна мотивованість викладачів бізнес-курсу можуть стати ефективним комплексом реформування та стимулювання педагогічної майстерності у викладанні англійської за профспрямуванням.

Проблема вузькотаргетованої післядипломної освіти викладачів ЗВО, на нашу думку, має стати пріоритетною. Від того й поняття «педагогічна майстерність» позбуватиметься надмірної розмитості й ставатиме чіткіше структурованим. Адже комплекс конкретних і ефективних алгоритмів, що потрібен двом викладачам англійської, які викладають для майбутніх іноземних філологів і для майбутніх техніків, як це очевидно, буде кардинально різнитися. Як і рівень та можливості інтеграції ІКТ для навчання іноземної мови залізничників і майбутніх програмістів. Перебудова післядипломної системи підготовки, варто зауважити, не може бути позаінституційною й обов'язково має відбуватися системно, контрольовано, а потенційно й із фінансовим заохоченням для викладачів, які активно та успішно щодо навчальних досягнень здобувачів освіти імплементують новації до своєї викладацької парадигми.

III. Необхідна система налагодження партнерських зв'язків ЗВО із підприємствами ближнього та далекого зарубіжжя. Такі зв'язки мають стати основою не тільки для стимулювання готовності майбутніх спеціалістів працювати на передових підприємствах світу, але й для активного та повноцінного комунікативного обміну. Наприклад, навіть нетривалі онлайн-включення із закордонними партнерами будуть корисними для того, аби змоделювати природне англомовне бізнес-середовище. Установити такі зв'язки в умовах сучасних технологій й заохочення інтеграційних процесів усіма цивілізованими країнами теж не є суттєвою проблемою.

Висновки. На думку авторів статті, намічені новації (поряд із класичними рекомендаціями щодо використання мультимедійного контенту та веб-ресурсів) мають потенціал стати векторами розвитку системи викладання бізнес-англійської на найближчі роки не тільки в Україні, але і в інших неангломовних країнах. Це дасть змогу значно стимулювати педагогічну майстерність викладачів, забезпечити конкурентоздатність здобувачів вищої освіти та створити таке освітнє середовище, що відповідатиме сучасному потенціалу ЗВО.

Актуальність пропонованого дослідження підтверджується відстежуваними тенденціями розвитку освітніх технологій, адаптованих до умов карантинних обмежень внаслідок пандемії COVID-19. У науковій роботі досліджено методичну літературу, що визначає особливості формування педагогічної майстерності вчителів, а також приділено увагу основним вимогам до викладання бізнес-курсу англійської мови (іноземної мови за професійним спрямуванням) щодо впливу на них тенденцій цифровізації у сфері освіти (у парадигмі вимог та потенціалу). За результатами аналізу, проведеного з використанням наукових методів пізнання, комплексного аналізу, індукції та дедукції, визначено теоретичні аспекти та практичні рекомендації щодо формування педагогічної майстерності викладача бізнес-курсу англійської мови у ЗВО. Окреслено особливості застосування цифрових технологій з метою створення автентичного іншомовного комунікативного бізнес-середовища. Визначено рівні педагогічної майстерності у викладанні бізнес-курсу англійської мови. Сформульовано конкретні рекомендації щодо викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, які, з одного боку, підвищуватимуть педагогічну майстерність викладачів, а з іншого, реалізація котрих, з урахуванням можливостей цифровізації, і є одним із

актуальних проявів викладацької досконалості.

Новизна поточної наукової роботи полягає у тому, що теоретично осмислено, узагальнено основи педагогічної майстерності як контекстно-детермінованого концепту (контекст історико-культурний, науково-технічний, ідейно-світоглядний, соціологічний тощо). Сформоване уявлення про педагогічну майстерність під час викладання бізнес-курсу англійської мови у парадигмі базових чинників (віртуозне знання іноземної мови, максимально висока компетентність у спеціаль-

ності студентів, яким викладається курс іноземної мови (за професійним спрямуванням), педагогічний талант, мотивація та цілеспрямованість у власному професійному зростанні, індивідуальний стиль викладання, творчий підхід до подання матеріалу та взаємодії зі здобувачами вищої освіти. Авторами статті також удосконалено деякі практичні рекомендації щодо органічного формування педагогічної майстерності у межах викладання бізнес-курсу англійської мови в умовах тотальної цифровізації освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міністерство освіти і науки України. Український державний центр міжнародної освіти (МОН України. УДЦМО). 2021. Іноземні студенти в Україні. URL: <https://studyinukraine.gov.ua/zhittya-v-ukraini/inozemni-studenti-v-ukraini/> (дата звернення: 11.04.2022)
2. МОН. МОН створило Концепцію розвитку англійської в університетах: рівень В1 – обов'язкова умова вступу, в2 – випуску, викладання профільних дисциплін іноземною та «мовні скринінги». 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-konceptsiyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obov'yazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi> (дата звернення: 15.04.2020)
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 15.04.2020)
4. Чаграк Н. І., Жумбей М. М., Копчак Л. В. (2021). Використання дидактичних електронних ресурсів у викладанні бізнес-курсу англійської мови. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 05. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 83.
5. Avsheniuk N., Seminkhyna N. Challenges of teaching and learning business English in Ukrainian universities. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on the English Language in Ukrainian Context*. 2020.
6. Esteves M. Towards the pedagogical excellence of higher education. *Sísifo : Educational Sciences Journal*. 2008. Вип. 7. Р. 99-106.
7. Geng C. On the teaching innovation of business English teaching: A study on multimodal communicative competence of ethnic universities. *Theory and Practice in Language Studies*. 2017. Вип. 7. No 4. Р. 322-326.
8. Kalra R. Experienced and Novice Teachers' Awareness and Attitudes towards ICT in Language Classroom: A study conducted in a Thai context. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL*. 2018. Вип. 4.
9. Li P., Sun X. A Study on the Construction of Business English Teachers in Local Applied Undergraduate Universities: A Case Study of Yunnan Province. *Journal of Sinology*. 2021. Вип. 15. No 2. Р. 1-22.
10. Lu C. Research on the Construction of China's Business English Teaching Staff in Applied Undergraduate Universities. In *2021 2nd International Conference on Modern Education Management, Innovation and Entrepreneurship and Social Science* (MEMIESS 2021) (pp. 199–203). Atlantis Press, 2021.
11. Malyuga E., Sibul V., Tomalin B. Project method and ICT opportunities of distance learning. *Modern Journal of Language Teaching Methods (MJLTM)*. 2019. Вип. 9. No 6.
12. Novak O., Cherednyk L., Chekalovska H. Pedagogical Excellence of Teaching Psychological and Pedagogical Disciplines In the Era of Digitalization. *Pedagogy and education management review*. 2021. Вип. 4. Р. 12-21.
13. Souto-Manning M. Transforming university-based teacher education: Preparing asset-, equity-, and justice-oriented teachers within the contemporary political context. *Teachers College Record*. 2019. 121(6), Р. 1-26.
14. Subandoro P. S., Sulindra E. Optimizing collaborative learning: Using google classroom in business English correspondence class. *Vocatio: Jurnal Ilmiah Ilmu Administrasi dan Sekretari*. 2019. Вип. 2. No 1. Р. 46-66.
15. Tomlinson M., Enders J., Naidoo R. The Teaching Excellence Framework: symbolic violence and the measured market in higher education. *Critical Studies in Education*. 2020. Вип. 61. No 5. Р. 627-642.
16. What is the TEF? Office for Students. 2020. URL: <https://www.officeforstudents.org.uk/advice-and-guidance/teaching/about-the-tef/>
17. Zeichner K.. The struggle for the soul of teacher education. New York: Routledge, 2018. 276 p.

REFERENCES

1. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Ukrainskyi derzhavnyi tsentr mizhnarodnoi osvity (MON Ukrainy. UDTsMO). 2021. Inozemni studenty v Ukraini. [Ukrainian State Center for International Education (MES of Ukraine. USCIE). Foreign students in Ukraine]. 2021. Available at: <https://studyinukraine.gov.ua/zhittya-v-ukraini/inozemni-studenti-v-ukraini/> (date of access: 11.04.2022) [in Ukrainian]
2. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. MON stvorilo Kontseptsiuu rozvytku anhliiskoi v universytetakh: riven V1 – обов'язкова умова вступу, в2 – випуску, vykladannya profilnykh dystsyplin inozemnoiu ta «movni skryninyh» [The Ministry of Education and Science has created a Concept for the Development of English in Universities: level B1 is a prerequisite

for admission, B2 is for graduation, teaching of foreign subjects and “language screenings”]. 2019. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-koncepciyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obovyazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profile-disciplines-inozemnoyu-ta-movni-skriningi> (date of access: 15.04.2020) [in Ukrainian]

3. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrayiny na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 30.09.2019 № 722/2019 [On the Goals of Sustainable Development of Ukraine for the period up to 2030: Decree of the President of Ukraine of 30.09.2019 № 722/2019]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (access date: 15.04.2020) [in Ukrainian]

4. Chahrak N. I., Zhumbei M. M., Kopchak L. V. Vykorystannia dydaktychnykh elektronnykh resursiv u vykladanni biznes-kursu anhliiskoi movy. [Use of didactic electronic resources in teaching a business English course]. Scientific Journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanova, Series 05. Pedagogical sciences: realities and prospects, 2021. Nr 83. [in Ukrainian]

5. Avsheniuk, N., & Seminikhyna, N. Challenges of teaching and learning business English in Ukrainian universities. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on the English Language in Ukrainian Context. 2020

6. Esteves, M. Towards the pedagogical excellence of higher education. Sisifo : Educational Sciences Journal, 2008, Nr 7, pp. 99-106

7. Geng, C. On the teaching innovation of business English teaching: A study on multimodal communicative competence of ethnic universities. Theory and Practice in Language Studies, 2017, Nr 7(4), pp. 322-326

8. Kalra, R. Experienced and Novice Teachers' Awareness and Attitudes towards ICT in Language Classroom: A study conducted in a Thai context. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL, 2018, Nr 4

9. Li, P., & Sun, X. (2021). A Study on the Construction of Business English Teachers in Local Applied Undergraduate Universities: A Case Study of Yunnan Province. Journal of Sinology, 2021, Nr 15(2), pp. 1-22

10. Lu, C. Research on the Construction of China's Business English Teaching Staff in Applied Undergraduate Universities. In 2021 2nd International Conference on Modern Education Management, Innovation and Entrepreneurship and Social Science (MEMIESS 2021). Atlantis Press, 2021, pp199-203

11. Malyuga, E., Sibul, V., & Tomalin, B. Project method and ICT opportunities of distance learning. Modern Journal of Language Teaching Methods (MJLTM), 2019, Nr 9(6)

12. Novak, O., Cherednyk, L., & Chekalovska, H. Pedagogical Excellence of Teaching Psychological and Pedagogical Disciplines In the Era of Digitalization. Pedagogy and education management review, 2021, Nr 4, pp. 12-21.

13. Souto-Manning, M. Transforming university-based teacher education: Preparing asset-, equity-, and justice-oriented teachers within the contemporary political context. Teachers College Record, 2019, Nr 121(6), pp. 1-26

14. Subandoro, P. S., & Sulindra, E. Optimizing collaborative learning: Using google classroom in business English correspondence class. Vocatio: Jurnal Ilmiah Ilmu Administrasi dan Sekretari, 2019, Nr 2(1), pp. 46-66.

15. Tomlinson, M., Enders, J. & Naidoo, R. The Teaching Excellence Framework: symbolic violence and the measured market in higher education. Critical Studies in Education, 2020, Nr 61(5), pp. 627-642.

16. What is the TEF? Office for Students. 2020. Available at: <https://www.officeforstudents.org.uk/advice-and-guidance/teaching/about-the-tef/>

17. Zeichner, K. The struggle for the soul of teacher education. New York, NY: Routledge, 2018